

Samferdselsdepartementet

Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
18/562

Vår referanse:
201801292-21 008

Sted, Dato
Oslo, 15.06.2018

HØRING - NOU 2018:4 SJØVEIEN VIDERE - FORSLAG TIL NY HAVNE- OG FARVANNSLOV

Vi viser til høringsbrev av 13. mars 2018.

Politidirektoratet har forelagt høringen for underliggende enheter. Vi har mottatt innspill fra Kripes, Oslo politidistrikt og Finnmark politidistrikt, hvorav sistnevnte ikke har merknader til utredningen. Innspillene følger vedlagt i kopi.

Innledning

Havne- og farvannslovutvalgets mandat var å foreta en helhetlig gjennomgang av havne- og farvannsloven med sikte på å bedre sikkerheten til sjøs, og å tilrettelegge for effektiv og miljøvennlig sjøtransport. Utvalget skulle videre avdekke svakheter ved gjeldene lov og foreslå forbedringer for å sikre klare og forutsigbare rammer for kommunenes havne- og farvannsforvaltning.

Politidirektoratet er generelt positive til utvalgets forslag om en mer skjerpet lovgivning, og sentral regulering og mener at dette er gode tiltak som vil bidra til en mer sikker adferd i kystnære farvann. Vi bemerker at når det gjelder yrkestrafikk med større skip er dette etter direktoratets oppfatning godt regulert og ivaretatt av andre myndigheter, og kommenteres ikke spesielt fra politiets side.

Direktoratet vil imidlertid påpeke at en sterkt økende fritidsbåtflåte skaper større utfordringer for politiet, men også for sikkerheten i nære kystfarvann. En fersk rapport utgitt av Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) viser at volumet av fritidsbåt i Norge har økt til anslagsvis 940 000 fartøyer. Tendensen er videre at fritidsfartøyer øker i størrelse og hastighet, slik at farepotensialet langs kysten også øker tilsvarende. Etter Politidirektoratets oppfatning bør man på sentralt hold regulere adferd på dette området bedre enn i dag. Vi mener derfor at forslaget til ny havne- og farvannslov, der spesielt staten tar mer ansvar enn tidligere, er ett av flere tiltak for å bedre sikkerheten til sjøs.

Politiet samarbeider med andre etater og samvirkepartnere i flere fora for å fremme sikkerheten til sjøs. Et av dem er Sakkyndig råd for fritidsbåt, hvor sekretariatet er plassert i Sjøfartsdirektoratet, og da med båtbransjen, relevante offentlige etater og organisasjoner som

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Fridtjof Nansens vei 14/16

Tlf: 23 36 41 00
Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950
Giro: 7694.05.02388
www.politi.no

deltagere. Ønsket om bedret regulering av hastighetsområder langs den nære kystlinje har vært et sentralt tema i rådet og rådet ønsker enstemmig å arbeide for nasjonale hastighetsgrenser i kystsonen. Politidirektoratet støtter dette.

Politidirektoratet vil videre kommentere på følgende temaer i utredningen:

Hastighetsregulering

Fra politietatsens side oppfattes det som problematisk at hver kommune kan fastsette sine lokale hastighetsforskrifter som i dag. Som en følge av dette opplever vi svært ulike hastighetsregulering i de lokale farvann. Dette gjelder både ulike praksis for så vidt gjelder hastighetsnivåer, men også i forhold til hvor nær land disse skal gjelde. Noen kommuner har videre sesonggyldighet på hastighetsbestemmelsene, mens andre ikke har det. Noen kommuner vektlegger enkelte hensyn, som for eksempel næringsinteresser og andre lokale forhold, mer enn andre kommuner i sine vurderinger av lokale hastighetsrestriksjoner. En del kommuner utviser passivitet vedrørende regulering innen området. Videre gjøres lokale bestemmelser kjent på ulike måter, noen med aktiv synlig skilting og annen kunngjøring, mens andre ikke gjør dette. Det kan derfor ofte være krevende for båtførere å holde seg oppdatert om hva som er gjeldende regelverk i den enkelte kommune man passerer gjennom eller oppholder seg i.

Fra Politidirektoratets side ønskes en mer sentral regulering av ovennevnte slik at de overordnede sikkerhetshensyn på sjøsikkerhetsområdet ivaretas på en bedre måte. Dette vil gi en mer enhetlig praksis, som også vil være mer forutsigbart for publikum. Vi støtter derfor, i likhet med Oslo politidistrikt, forslaget om at staten overtar oppgave og ansvar for å utforme regelverk i den nære kystsonen. Vi slutter oss for øvrig til utvalgets beskrivelser om tema på side 15-16, også hva gjelder viktigheten av at kommunene medvirker ved innspill og innflytelse på en god måte som beskrevet i kapittel 2 under punkt 2.5 og i kapittel 9 under punkt 9.4.

Ovennevnte kommentarer gjelder for vår del den nære kystsonen. Hva gjelder regulering av adferd på sjøen innen de enkelte havneområder lokalt, slutter vi oss i utgangspunktet til utvalgets forslag om at kommunene er nærmest til å treffe og regulere bestemmelser her. Begrensingen gjelder imidlertid i de opplagte og nære havneområder av en viss størrelse. Ved eventuell uenighet mellom kommunens og statens syn på dette, bør staten kunne overstyre kommunal beslutning.

Politiattest

Utvalget påpeker at det i dag ikke kan settes krav til vandel og fremleggelse av politiattest for personer som får tilgang til fortrolig informasjon om havner og havneanleggs sårbarheter, og mener at det med dagens situasjon, med økt terrorfare, bør inntas en hjemmel for dette i ny havne- og farvannslov. I forslag til ny § 26 i loven fremgår det at det kan skilles mellom ordinær, uttømmende og utvidet attest for personer som utfører oppgaver av betydning for sikringen av havn og havneanlegg.

Politidirektoratet støtter forslaget, men er enige med Kripos i at det bør vurderes å kreve uttømmende og utvidet attest for samtlige personer som skal omfattes av regelen. Som Kripos påpeker vil en ordinær politiattest ha begrenset verdi ut i fra det formålet utvalget peker på.

Politidirektoratet er videre enige med Kripas i at det mangler en omtale av personvernkonsekvensene av forslaget i høringsnotatet, samt hvilke konsekvenser forslaget vil få for personer som i dag innehar stillinger der man ønsker at det skal fremlegges attest.

Videre mener direktoratet at det bør spesifiseres nærmere hva som ligger i "oppgaver av betydning for sikringen" i forslag til ny bestemmelse. Dette gjelder spesielt dersom en skal differensiere kravet til attestform etter hva slags oppgaver/ansvar vedkommende har.

I likhet med Kripas, fremhever direktoratet at ordningen for utførelse av vandelskontrollen må utarbeides i tråd med bestemmelsene i politiregisterlovgivningen, herunder saksbehandlingsreglene for innhenting av politiattester.

Politidirektoratet slutter seg for øvrig til anbefalinger og beskrivelser omtalt i kap 10.5. om sikkerhet og sikring av havneområder.

Administrative sanksjoner og straff.

Utvalget har vurdert hvilke virkemidler myndighetene bør ha for å sikre etterlevelse av loven, forskriftene og vilkår fastsatt i tillatelser. Politidirektoratet har sett på forslagene hva gjelder administrative sanksjoner og straffebestemmelser.

Etter Politidirektoratets syn er forslag om bruk av overtredelsesgebyr grundig omtalt og godt begrunnet. Utvidelse av administrative sanksjoner, herunder overtredelsesgebyr, er i tråd med utviklingen vi ser innen annen særlovgivning. At forvaltningen gis hjemler til å benytte administrative sanksjoner er etter direktoratets mening effektivt og legger til rette for at rett fagmyndighet kan avgjøre saken på et tidlig tidspunkt. Sanksjonsformen bør imidlertid være forbeholdt de mindre alvorlige overtredelser og/eller overtredelser som krever hurtig reaksjon.

Utvalgets forslag til straffebestemmelsen i § 46 er relativt beskjedent behandlet i utredningen. Etter Politidirektoratets vurdering er det betenkelig at gjeldende lov ikke har vært gjenstand for anmeldelser siden ikrafttredelse i 2010. Forslaget til ny lov hever i praksis terskelen for å benytte straff ytterligere, da skyldkravet uaktsomhet er tenkt forbeholdt saker der det kan benyttes overtredelsesgebyr. På bakgrunn av dette mener direktoratet at det kan reises spørsmål ved om anvendelsesterskelen for ordinær straffeforfølgning blir for høy, jf. kravet om at det må foreligge fare for "betydelig skade på liv eller helse".

Som nevnt er straffeforfølgning forbeholdt saker med fare for, eller materialisert skade på liv og helse. Etter direktoratets mening kan det stilles spørsmål ved om det bør inntas en straffehjemmel for fare eller skade på eiendom og/eller der virkningen av overtredelsen medfører økonomiske fordeler av et visst omfang. Politidirektoratet mener at dette bør utredes nærmere ved senere oppfølging av utredningen.

Fra et straffesaksperspektiv er det antatt at selv mindre alvorlige lovovertridelser kan gi økonomiske fordeler. Unnlattelse av å oppfylle forpliktelser etter loven kan innen skipsfart gi store økonomiske fordeler og undergrave konkurransen i markedet. Etter Politidirektoratets syn skaper forslaget et strafferettslig vakuum og avskjærer i stor grad politi- og påtalemyndighets mulighet til å etterforske saker der motivasjonen for overtredelsene er økonomiske. Forslaget innebærer at etterforskning særlig rettet mot inndragning av slikt utbytte ikke vil være mulig så sant handlingen ikke har vært til betydelig fare for liv og helse.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Både høringsforslag, utvalgets vurderinger og våre beskrivelser i dokumentet viser til en sterkt økende aktivitet på sjøen, primært innen fritidsbåtsegmentet. Som en følge av dette, har det over år vært en tendens til å innføre mer skjerpet regulering av ulike slag. Innføring av ny småbåtlov, regelverk for vannscootere, innføring av båtførerbevis og flytevestpåbud er alle eksempler på dette. Mange av de nye regler forutsetter en bevisst og rimelig aktiv overvåking og håndheving, hvilket normalt utføres av politiet.

Politiets aktivitet på sjøen har, i konkurranse med annen viktig aktivitet, de senere år vist en nedgang som isolert sett ikke er ønsket. I denne sammenheng synes det naturlig kun å peke på dette element knyttet til økonomiske og administrative følger. Politidirektoratet fremhever derfor at eventuelle nye lovforslag innen sektoren, også må ta høyde for at kontroll og håndheving kan gjennomføres på en for samfunnet god måte.

Politidirektoratet vil også bemerke at volumet på anmodninger om politiets vandelskontroll/vandelsvask er sterkt økende og utvides løpende til grupper med stort volum. Grunnet stadig nye lovendringer som øker behovet for utstedelse av politiattester er den samlede saksmengde for politiet på vandelsområdet i sterk vekst.

Politiattester utstedes ved Finnmark politidistrikt, Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester. Fra sommeren 2018 overtar enheten også all volumvask på vandelskontrollområdet, i tillegg til utstedelse av politiattester. Politidirektoratet mener derfor at det må tas høyde for at Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester tilføres midler og at politidistriktet ikke kan forventes å dekke de økonomiske kostnadene ved forslaget innenfor gjeldende budsjettrammer.

Med hilsen

Kristine Langkaas
seksjonssjef

Tone Grova Oppedal
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur

Vedlegg:

Kripos' høringssvar 23.05.2018

Oslo politidistrikts høringssvar 24.05.2018

Finnmark politidistrikts høringssvar 24.05.2018

Kopi til:

Justis- og beredskapsdepartementet

Saksbehandler:

Ole Petter Parnemann

Eirik Braathen

Kjelrun Espedal